కోకిలమ్మ పెండ్లి

శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

తేటతెనుగు తీయదనం, ఆత్మీయత, కరుణ రస పోషణ, ప్రకృతి వర్ణన ఎంతో చక్కగా వర్ణించబడ్డ ఈ "కోకిలమ్మ పెండ్లి" గురించి ఏమని చెప్పేది?

తను రాసుకున్న పాత డైరీలోనుండి ఈ కోకిలమ్మ పెండ్లిని అందచేసిన మా నాన్న శ్రీ శివరామ శర్మగారికి ధన్యవాదాలతో. తప్పులు ఎక్కడయినా కనపడితే సహృదయంతో సరిదిద్దమని విన్నపము....

దీని కాపీరైటు సంగతి నాకు తెలియదు...ఇలా ప్రచురించటం ఎవరికయినా అభ్యంతరాలు ఉంటే తెలియపరిస్తే, కలిగిన అసౌకర్యానికి చింతిస్తూ క్షమాపణలతో ఈ ప్రతి ఇక్కడి నుండి తొలగించబడుతుంది....

కోకిలమ్మ పెండ్లి

శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ

లేతబుర్రలు కొక్కిరిస్తే
ఆతగాళ్ళతో యేమిగానీ
తాతతాతలనాటి కతలూ
తవ్విపోస్తానోయ్

ఊగులాడే కడలితరగలు
నాగుబాముల కోడెలల్లే
ఒడ్డుదాకా ప్రాకు ప్రాకీ
ఒరిగిపోతా యోయ్

ఒడ్డుదాకా అడవి అడవిలో
దొడ్డ చెట్లున్నాయి తరగల
వూగులాడే గాలిచేతా
వూగుతుంటాయోయ్

అడవిలోనూ కడలిలోనూ
అద్దరాతిరివేళ అప్పుడు
తొగరుకన్నుల చుక్కకన్నెలు
తొంగిచూస్తారోయ్

పొద్దుకూకేవేళ వొడ్డున

ముద్దు ముద్దుగ తిరుగుతుంటూ

సొగసునడకల గాలిపిల్లలు

సోకుపోతారోయ్

సుళ్ళు తిరిగే కడలినడుమా

చూపు కందీ అందకుండా

తెప్పలేసుకు పాముపడుచులు

తేలిపోతారోయ్

ఒడ్డునే బంగారుచేలూ

ఒడ్డునే పూవుల్లు చేత్తో

ఊరికే యిట్లంటె చాల్ పా

లుబికిపోతాయోయ్

నేను చెప్పేకతలు జరిగీ

యెన్ని నాళ్ళయ్యిందొ అప్పుడు

మలయ పొదలూ కొండకోనలూ

తెలుగునాడంతా

కడలి వొడ్డున పల్లె వొక్కటి
కలదు ఏడున్నాడు దానికి
అప్పటికె యీ తెలుగులంతా
గొప్ప యెకిమీళ్ళూ

దొడ్డదొర, అతగాడి నేలలో
ఎడ్డెపనులే చేయరెవ్వరు
దొంగనాగరికతలో దేశం
తూలిపోలేదోయ్

ఉన్నవాళ్ళకు ఎంతనేలా
దున్నుకుంటే చాలుతుందో
మించి ముట్టరుకూడ పైనా
చిన్న చెక్కయినా

అందరికి కావలసినంతా
వుంది, యెవ్వరితోడ నెవరికి
నెన్నడూ చూడలేమన్నా
చిన్ని తగపైనా

ఆ దొరకి కూతుళ్ళు ఇద్దరు
మోదుగులు పూశాయి పెదవులు
వారి పేరులు, చిలకతల్లీ,
కోకిలమ్మానూ

కోకిలమ్మా నల్లనీదీ
చిలకతల్లీ పచ్చనీదీ
చిలకతల్లికి కోకిలమ్మకు
ఎప్పుడూ పడదూ

చిలకతల్లీ చిన్ననాడే
పలుక మొదలెట్టింది ముద్దుల
మొలకలై తండ్రికీ మేనూ
పులకరించిందీ

ఎన్నియేళ్ళూ వచ్చినాయీ
కన్నులింతగ తెరిచినాదీ
పాపమేమో ! కోకిలమ్మకు
మాటలే రావూ

చిలకతల్లికి రంగు రంగుల
చీరలూ తెస్తాడు తండ్రీ,
కోకిలమ్మను ఊరికనే
కోపపడతాడూ

చిలకతల్లీ నవ్వుపోతే
తండ్రి మారూ పలుకకుంటే
తల్లి వంకా చూచి కోకిల
తెల్లపోతుందీ

చిలకతల్లీ పెక్కిరిస్తే

తండ్రి వచ్చీ కసురుకుంటే

తల్లి వెనుకా దాగిపోతూ

తల్లడిలుతుందీ

తల్లి యేమీ చెయ్యలేకా

తానుకూడా విసుక్కుంటే

కోకిలమ్మా లోనె లోనే

కుమిలిపోతుందీ

అడవిలో యే చెట్టుకిందో
అంత యెగ్గూ తలచుకోనీ
కూరుచున్నది కూరుచుండే
కుంగిపోతుందీ

చెట్టుతోనో పుట్టతోనో
చెప్పకుందా మన్నగానీ
ఎట్టివాడో వాడు నోరూ
పెట్టలేదాయే

కొండవాగుల వెంట పోతూ

కొండపువ్వులవంక చూస్తూ

ఎంత పొద్దోయినా గానీ

యింటికే పోదూ

ఒక్కొక్కప్పుడు తెల్లవార్లూ

అడవిలోనే వుండిపోతే

తల్లి ఊరక తెల్లవార్లూ

తెల్లడిలుతుందీ

వానరోజులు వచ్చిపోగా
చలిపగళ్ళూ సాగిపోగా
ఆకురాలుట ఆగి చివురులు
జోక తాల్చాయి

చివురులో యీనెల్ల పసిరిక
పూవుల్లో తేనెల్ల, పలపల
చిలకతల్లికి కోకిలమ్మకు
వయసు వచ్చిందీ

చిలకతల్లీ చదువు చూచీ
చిలకతల్లీ సొగసు చూచీ
గాలిపిల్లలుకూడ లోపల
కలత పడ్డారూ

చిలకతల్లీ అందమంతా
చిందిపోయీ అన్నివైపుల
కనుల చూడని వారు కూడా
అనుకునేవారే

ఎల్లవారూ చిలకతల్లినె
పెళ్ళికై కోరారు, తండ్రి
తల్లిమాత్రము పిల్లదాన్ని
కళ్ళకాస్తారు

కదలి అడవులబేండ్లు తమలో
కలుపుకుంటారేమొ అనుకుని
గడపదాటీ చిలకతల్లిని
కదలిపోనీరూ

ఇంటిముంగలి దాటనీకా

ఇంటిపనులూ చేయనీకా

కంటికీ రెప్పాకి మల్లే

కాచుకుంటారూ

చిలకతల్లీ అందమేమో

చిల్లకతల్లీ పెళ్ళి యేమో

తలి దండ్రీ కోకిలమ్మను

తలచనే పోరూ

ఒక్క మధ్యాహ్నంబునందున
చెక్కులను కుండల ప్రభలవి
పిక్కటిలి బ్రాహ్మణుండొక్కరు
డక్కడికి వచ్చెన్

చిలకతల్లీ దండ్రులు
చేరవచ్చిన అతనికోసము
కోరినట్టివి యన్ని యిచ్చి
ఆదరించారూ

వేదపనసలు చెప్పుకుంచూ
వాదములకూ కాలం త్రవ్వుచూ
ఆయనా తెలుగురాజింట్లో
ఆగిఉన్నాడూ

అతని వేదధ్వనులు వించూ
అతని వర్చస్సంత కంచూ
చిలకతల్లీ అతని తనలో
నిలిపివేసిందీ

సంగతంతా తెలిసి ఊడూ
పొంగిపోయాడేమో కానీ
తల్లికీ చిలకతల్లంటే
వెళ్ళుకొచ్చింది

కోనలందూ అడవులందూ
కోకిలమ్మా తిరుగుతోంది
ఎంత యేడుస్తోందొ తల్లీ
యింటికే రాదూ

ఏ యెఱుంగని నేలవాడో

యింటికొస్తే వాడిమీదా

చిలకతల్లీ వలపు తానూ

నిలిపివేసిందీ

కోకిలమ్మా యింటికైనా

రాక అడవుల్లోనే తిరుగుతు

పోకిళ్ళమారైంది, తల్లి

కాకపోయిందీ

అడవులెంటా కోనలెంటా

బుడబుడా చను సెలల వెంటా

అడుగులు తడబడా వెదుకుతు

నడచిపోయిందీ

అడవి మెకములు తిరుగులాడే

ఎడము లేనీ అడుగులొప్పె

అడవిలోపలి కోనలెల్లా

తడివి చూసిందీ

ఎచట పోయీ పెదకినను

ఎందులేదూ కోకిలమ్మా

ఎచ్చటుందో తల్లిగుండే

వ్రచ్చిపోయిందీ

ఒక్క సెలయేట్లోకీ వేరూ

మిక్కిలీ పోయినా ముషిణి

ప్రక్క చెట్టూ క్రింద కూర్చుని

స్రుక్కిపోయిందీ

తల్లివెనకా యింతసేపూ
మెల్లగా వస్తోంది కోకిల
తల్లి బాధ కళ్ళచూసీ
గొల్లుమన్నాదీ

ఉరుములా వురిమింది కోకిలా
మెరుపులా మెరిసింది కోకిల
వొక్కగంతున తల్లివొళ్ళో
వచ్చిపడ్డాదీ

తల్లిబిడ్డను బిడ్డ దల్లిని
కళ్ళుమూసుకు కౌగిలించీ
ఒళ్ళు తెలియక చెట్టు మొదటా
ఒరిగిపోయారూ

తల్లిబిడ్డల ప్రేమ అంటే
యిల్లాగు వుండాలంటూ
ప్రకృతిదేవీ వొళ్ళు తెలియక
పాట పాడిందీ

ఎప్పుడూ గిలకల్లె అడవిలో

ఎచట చూస్తే అచటవుండే

చిన్నకోకిల లేక అడవీ

చిన్నపోయిందీ

కోకిలమ్మా తిరుగులాడని

కోకిలమ్మా లేని అడవీ

కోనలకు తొలు కారుటందం

కొరతపడ్డాదీ

తల్లి అంటే అంతప్రేమా
వెళ్ళ గక్కిన కోకిలమ్మకు
చావు లేదని మావిచివురూ
సాగులాడింది

తల్లి అంటే అంతప్రేమా
వెళ్ళగ్రక్కిన కోకిలమ్మా
మునిగిపోదని అడవివూటా
ముర్మురించింది

తల్లి అంటే అంతప్రేమా
పెళ్ళ గ్రక్కిన కోకిలమ్మా
బ్రతికి వస్తుందంచు అడవీ
పాట పాడిందీ

వానలన్నీ వెనుకపట్టీ
కోనలన్నీ నీరుపట్టీ
ఆకురాలే కారుకూడా
ఆగిపోయిందీ

చిన్న మొగమున కుంకుమిడినా
కన్నె పేరంటాలి మల్లే
చెలువుగా అడివంత క్రొత్తగా
చివురు తొడిగింది

ఎక్కడో అడవిలో చివరా
చక్కగా సన్నగా యేదో
చిక్కనైనా తేనెపాటా
జీరు వారింది

ఆపాట వింటూనె అడివీ

అడివిగా నిలువెల్ల, వోయిన

వొక్కచుట్టం వచ్చినట్లూ

వులికిపడ్డాదీ

సన్నగా వోతున్నవూటా

జాలు జాలింతై వెడల్పై

పట్టలేకా ఒర్పు జలజల

పరువులెత్తిందీ

కోకిలమ్మా అదుగో మళ్ళీ

కూసెనంటె వచ్చెనానీ

వచ్చెనంటే వచ్చెనానీ

బ్రతికెనంటే బ్రతికెనానీ

చెన్నుతరగని మావిమోకా

చివురు తొడిగిందీ

అంతలోపల అడవి కందం

అతిశయించిందీ

అంతలో పూవుల్ల ఱేడు

వింతవింతల సోకు లేలిక

చెక్కులా నవ్వులూ చిలుకుతు

చేరవచ్చాడూ

ఏడాది కొకసారి వస్తా

డేడాది కొకసారి తెస్తా

ఎన్ని పువ్వులు, అతనివేనూ

వన్నెలూ చిన్నెల్

వచ్చావటయ్యా పూలఱేడా
తెచ్చావటయ్యా పూలరాజా
నీవు తెచ్చిన పూవులే కా
నికల కిస్తాము

కోకిలమ్మనూ ముద్దుపెళ్లి
కూతురును చేస్తాము, పెళ్ళి
కొడుకును చేస్తాము నీకూ
కూర్చివేస్తాము

కోరి నీ అందానికీ మా

కోకిలమ్మా గొంతుకునకూ

సొగసుచేతా పాటచేతా

తగేపోయింది

రావయ్య ఓ పూలరాజా

రావయ్య ఓ అందగాడా

కోకిలమ్మకు నీవు, నీకూ

కోకిలా తగునూ

వారి పెళ్ళికి అడవి అంతా
తోరణాలైనాయి చివురులు
కాపలా కాసినై పూలులూ
గండశిలలందూ

సన్నాయి పాడింది తెల్లని
సన్నని సెలవూట పూలా
వెన్నెలై ప్రకృతి తల్లేమో
కన్ను తెరిచిందీ

పూలసోనలు కురిసినై, తే
నేలపాటలు విరిసినై, అం
దాల త్రోవలు వెలసినై, రాజ
నాలు పండినవి

చిలకతల్లి మహాన్వయంబున
నిలచినవి సాంస్కృతికవాక్కులు
కోకిలమ్మా తెనుగుపలుకూ
కూడబెట్టింది

Keywords: KOKILAMMA PELLI, KOKILAMMA PENDLI, TELUGU LITERARY MASTERPIECES, TELUGU LITERARY STALWARTS, TELUGU LITERATURE, VISWANATHA SATYANARAYANA, WWW.MAGANTI.ORG

kOkilamma peMDli
Sree viSvanaatha satyanaaraayaNa

laetaburralu kokkiristae
aatagaaLLatO yaemigaanee
taatataatalanaaTi kataloo
*tavvipOstaanOy^*

oogulaaDae kaDalitaragalu
naagubaamula kODelallae
oDDudaakaa praaku praakee
*origipOtaa yOy^*

oDDudaakaa aDavi aDavilO
doDDa cheTlunnaayi taragala
voogulaaDae gaalichaetaa
*voogutuMTaayOy^*

aDavilOnoo kaDalilOnoo
addaraatirivaeLa appuDu
togarukannula chukkakannelu
*toMgichoostaarOy^*

poddukookaevaeLa voDDuna
muddu mudduga tirugutuMToo
sogasunaDakala gaalipillalu
*sOkupOtaarOy^*

suLLu tirigae kaDalinaDumaa
choopu kaMdee aMdakuMDaa
teppalaesuku paamupaDuchulu
*taelipOtaarOy^*

oDDunae baMgaaruchaeloo
oDDunae poovullu chaettO
oorikae yiTlaMTe chaal^ paa
*lubikipOtaayOy^*

naenu cheppaekatalu jarigee
yenni naaLLayyiMdo appuDu
malaya podaloo koMDakOnaloo
telugunaaDaMtaa

kaDali voDDuna palle vokkaTi
kaladu ~raeDunnaaDu daaniki
appaTike yee telugulaMtaa
goppa yekimeeLLoo

doDDadora, atagaaDi naelalo
eDDepanulae chaeyarevvaru
doMganaagarikatalO daeSaM
*toolipOlaedOy^*

unnavaaLLaku eMtanaelaa
dunnukuMTae chaalutuMdO
miMchi muTTarukooDa painaa
chinna chekkayinaa

aMdariki kaavalasinaMtaa
vuMdi, yevvaritODa nevariki
nennaDoo chooDalaemannaa
chinni tagavainaa

aa doraki kootuLLu iddaru
mOdugulu pooSaayi pedavulu
vaari paerulu, chilakatallee,
kOkilammaanoo

kOkilammaa nallaneedee
chilakatallee pachchaneedee
chilakatalliki kOkilammaku
eppuDoo paDadoo

chilakatallee chinnanaaDae
paluka modaleTTiMdi muddula
molakalai taMDrikee maenoo
pulakariMchiMdee

ennoyaeLLoo vachchinaayee
kannuliMtaga terichinaadee
paapamaemO ! kOkilammaku
maaTalae raavoo

chilakatalliki raMgu raMgula
cheeraloo testaaDu taMDree,
kOkilammanu oorikanae
kOpapaDataaDoo

chilakatallee navvipOtae
taMDri maaroo palukakuMTae
talli vaMkaa choochi kOkila
tellapOtuMdee

chilakatallee vekkiristae
taMDri vachchee kasurukuMTae
talli venukaa daagipOtoo
tallaDilutuMdee

talli yaemee cheyyalaekaa
taanukooDaa visukkuMTae
kOkilammaa lOne lOnae
kumilipOtuMdee

aDavilO yae cheTTukiMdO
aMta yeggoo talachukOnee
kooruchunnadi kooruchuMDae
kuMgipOtuMdee

cheTTutOnO puTTatOnO
cheppukuMdaa mannagaanee
eTTivaaDO vaaDu nOroo
peTTalaedaayae

koMDavaagula veMTa pOtoo
koMDapuvvulavaMka choostoo
eMta poddOyinaa gaanee
yiMTikae pOdoo

okkokkappuDu tellavaarloo
aDavilOnae vuMDipOtae
talli ooraka tellavaarloo
tellaDilutuMdee

vaanarOjulu vachchipOgaa
chalipagaLLoo saagipOgaa
aakuraaluTa aagi chivurulu
jOka taalchaayi

chivurulO yeenella pasirika
poovullO taenella, palapala
chilakatalliki kOkilammaku
vayasu vachchiMdee

chilakatallee chaduvu choochee
chilakatallee sogasu choochee
gaalipillalukooDa lOpala
kalata paDdaaroo

chilakatallee aMdamaMtaa
chiMdipOyee annivaipula
kanula chooDani vaaru kooDaa
anukunaevaarae

ellavaaroo chilakatalline
peLLikai kOraaru, taMDri
tallimaatramu pilladaannee
kaLLakaastaaru

kaDali aDavula~raeMDlu tamalO
kalupukuMTaaraemo anukuni
gaDapadaaTee chilakatallini
kadalipOneeroo

iMTimuMgali daaTaneekaa
iMTipanuloo chaeyaneekaa
kaMTikee reppaaki mallae
kaachukuMTaaroo

chilakatallee aMdamaemO
chillakatallee peLLi yaemO
tali daMDree kOkilammanu
talachanae pOroo

okka madhyaahnaMbunaMduna
chekkulanu kuMDala prabhalavi
pikkaTili braahmaNuMDokkaru
*DakkaDiki vachchen^*

chilakatallee daMDrulu
chaeravachchina atanikOsamu
kOrinaTTivi yanni yichchee
aadariMchaaroo

vaedapanasalu cheppukuMchoo
vaadamulakoo kaalaM travvuchoo
aayanaa teluguraajiMTlO
aagiunnaaDoo

atani vaedadhvanulu viMchoo
atani varchassaMta kaMchoo
chilakatallee atani tanalO
nilipivaesiMdee

saMgataMtaa telisi ~raeDoo
poMgipOyaaDaemO kaanee
tallikee chilakatallaMTae
veLLukochchiMdee

kOnalaMdoo aDavulaMdoo
kOkilammaa tirugutOMdee
eMta yaeDustOMdo tallee
yiMTikae raadoo

ae ye~ruMgani naelavaaDO
yiMTikostae vaaDimeedaa
chilakatallee valapu taanoo
nilipivaesiMdee

kOkilammaa yiMTikainaa
raaka aDavullOnae tirugutu
pOkiLLamaaraiMdi, talli
kaakapOyiMdee

aDavuleMTaa kOnaleMTaa
buDabuDaa chanu selala veMTaa
aDugulu taDabaDaa vedukutu
naDachipOyiMdee

aDavi mekamulu tirugulaaDae
eDamu laenee aDuguloppae
aDavilOpali kOnalellaa
taDivi choosiMdee

echaTa pOyee vedakinanoo
eMdulaedoo kOkilammaa
echchaTuMdO talliguMDae
vrachchipOyiMdee

okka selayaeTlOkee vaeroo
mikkilee pOyinaa mushiNi
prakka cheTToo kriMda koorchuni
srukkipOyiMdee

tallivenakaa yiMtasaepoo
mellagaa vastOMdi kOkila
talli baadha kaLLachoosee
gollumannaadee

urumulaa vurimiMdi kOkilaa
merupulaa merisiMdi kOkila
vokkagaMtuna tallivoLLO
vachchipaDDaadee

tallibiDDanu biDDa dallini
kaLLumoosuku kaugiliMchee
oLLu teliyaka cheTTu modaTaa
origipOyaaroo

tallibiDDala praema aMTae
yillaagu vuMDaalaMToo
prakRtidaevee voLLu teliyaka
paaTa phaaDiMdee

eppuDoo gilakalle aDavilO
echaTa choostae achaTavuMDae
chinnakOkila laeka aDavee
chinnavOyiMdee

kOkilammaa tirugulaaDani
kOkilammaa laeni aDavee
kOnalaku tolu kaaruTaMdaM
koratapaDDaadee

talli aMTae aMtapraemaa
veLLa gakkina kOkilammaku
chaavu laedani maavichivuroo
saagulaaDiMdee

talli aMTae aMtapraemaa
veLLagrakkina kOkilammaa
munigipOdani aDavivooTaa
murmuriMchiMdee

talli aMTae aMtapraemaa
veLLa grakkina kOkilammaa
bratiki vastuMdaMchu aDavee
paaTa paaDiMdee

vaanalannee venukapaTTee
kOnalannee neerupaTTee
aakuraalae kaarukooDaa
aagipOyiMdee

chinna mogamuna kuMkumiDinaa
kanne paeraMTaali mallae
cheluvugaa aDivaMta krottagaa
chivuru toDigiMdee

ekkaDO aDavilO chivaraa
chakkagaa sannagaa yaedO
chikkanainaa taenepaaTaa
jeeru vaariMdee

aapaaTa viMToone aDivee
aDivigaa niluvella, pOyina
vokkachuTTaM vachchinaTloo
vulikipaDDaadee

sannagaa pOtunnavooTaa
jaalu jaaliMtai veDalpai
paTTalaekaa Orpu jalajala
paruvulettiMdee

kOkilammaa adugO maLLee
koosenaMTe vachchenaanee
vachchenaMTae vachchenaanee
bratikenaMTae bratikenaanee

chennutaragani maavimOkaa
chivuru toDigiMdee
aMtalOpala aDavi kaMdaM
atiSayiMchiMdee

aMtalO poovulla ~raeDu
viMtaviMtala sOku laelika
chekkulaa navvuloo chilukutu
chaeravachchaaDoo

aeDaadi kokasaari vastaa
DaeDaadi kokasaari testaa
Denni puvvulu, atanivaenoo
*vanneloo chinnel^*

vachchaavaTayyaa poola~raeDaa
techchaavaTayyaa poolaraajaa
neevu techchina poovulae kaa
nikala kistaamoo

kOkilammanoo muddupeLlee
kooturunu chaestaamu, peLLee
koDukunu chaestaamu neekoo
koorchivaestaamoo

kOri nee aMdaanikee maa
kOkilammaa goMtukunakoo
sogasuchaetaa paaTachaetaa
tagaepOyiMdi

raavayya O poolaraajaa
raavayya O aMdagaaDaa
kOkilammaku neevu, neekoo
kOkilaa tagunoo

vaari peLLiki aDavi aMtaa
tOraNaalainaayi chivurulu
kaapalaa kaasinai pooluloo
gaMDaSilalaMdoo

sannaayi paaDiMdi tellani
sannani selavooTa poolaa
vennelai prakRti tallaemO
kannu terichiMdee

poolasOnalu kurisinai, tae
naelapaaTalu virisinai, aM
daala trOvalu velasinai, raaja
naalu paMDinavi

chilakatalli mahaanvayaMbuna
nilachinavi saaMskRtikavaakkulu
kOkilammaa tenugupalukoo
kooDabeTTiMdee